

Barcelona 26 de Octubre de 1923

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVI Número 2329 15 cèntims — Atrassats, 30

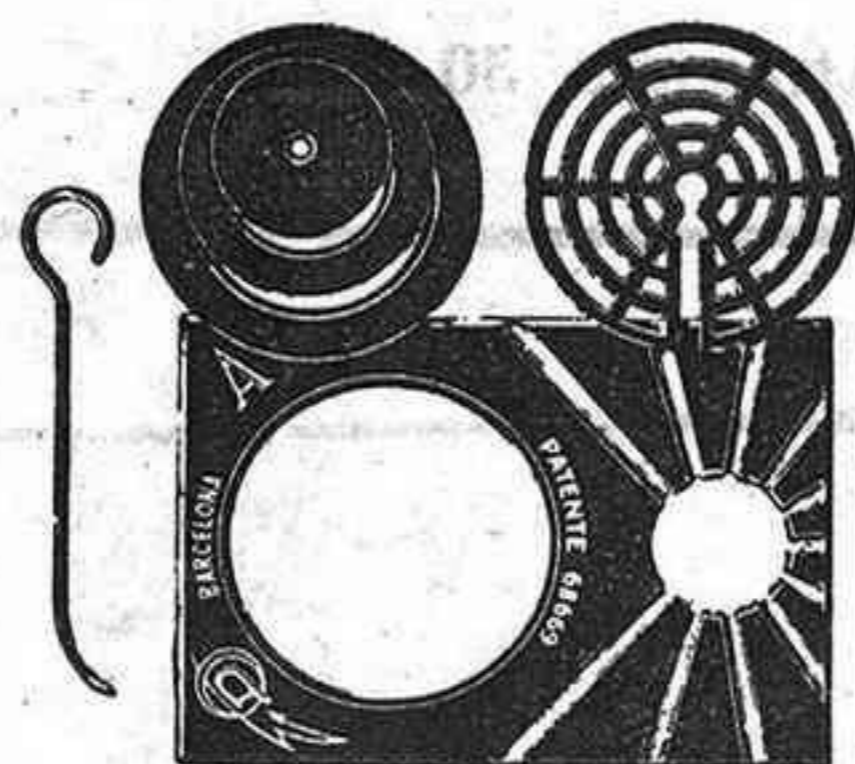
EL RESPECTE AL NOU BATLLE

—Cuádrese usted!

—Home, senyor alcalde, em sembla que serà un xic difícil!

PLANXA "CUBRE-HORNILLO D"

Llimpiesa :-: Comoditat :-: Economia :-: Rapidesa

L'invent més senzill i més pràctic conegut. S'adapta a qualsevol fogó de carbó i de llenya sense cap classe de treball. De venda en totes les principals tendes de ferreteria i bateria de cuina
Tamany 26 X 37 c/m. Ptes. 15

DIPÒSIT GENERAL: DE-NEGRI - Rambla de Catalunya, 43. — Contra envió de Ptes. 15 en Gir postal o segells de correu, es remet a totes les estacions de ferrocarrils d'Espanya franc d'embalatge

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

Diògenes amb un llum cercava un home i no el trobà. L'hauria trobat amb la làmpara

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la
Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

BAZAR DE LA UNION

OBJECTES D'ESCRITORI

TALONARIS

PER AL SORTEIG DE NADAL

DESCOMPTES ALS CORRESPONSALS

Carrer de la Unió, 3.—BARCELONA

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga

EL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCA TS)

Voleu curar-vos les hernies? Voleu evitar el seu desenrotlló? Voleu prevenir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes aventatges.
Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un. Falxes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis, n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia

Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Plenitud

- Còm estava el camp del Barcelona?
- Ple.
- I el del Martinenc?
- Ple.
- I el de l'Europa?
- Ple.
- I el de Gràcia?
- Ple.
- I el concert d'En Pau Casals a l'Orfeo?
- Ple.
- I la cursa «Penya Rhin»?
- Cent mil persones.

Desistim de l'enumeració dels music-halls i els teatres. Desistim, també, dels càlculs aproximats de les gentades que passaren per cafès, balls i altres llocs, menys públics, d'esbarjo. Barcelona ha arribat a la plenitud de la seva ànima burgesa. Menja, beu, i paeix bé. Treballa durant la setmana i el diumenge es diverteix. Vol «pan y toros» i qui diu «toros» diu futbol, i curses d'autos, i pel·lícules i cuplets. Hem arribat al cim d'aquella teoria que declarava ésser bona Barcelona, si la bossa feia soroll, i com de soroll en fa, Barcelona és bona.

Ja no tenim cabòries, ni trenca-caps, ni arborament per cap causa, ni altres alçaments que els que la sensualitat imposa. El sindicalista se'n va al futbol, i el catalanista al Concert, i al futbol i a les curses, perquè el Catalanista és home que va a tot arreu. Els centres nacionalistes estan tancats, els sindicats dissolts. On anar? Als espectacles, siguin coberts siguin a l'aire lliure. Si les propagandes són interdites, amb què emprar l'esperit sinó amb el jocs d'estadis o d'escenaris? Ja no són més que espectadors, ja no cotitzem més que seients i entrades, ja no tenim altres líders que els devaners, i els centres, i els guardametes, i els pilots.

Ens mancava el palau del Sport, la plaça monumental deportista, i ja la tenim amb l'autòdrom de Sitges, que serà la fita de la nostra espiritual evolució. Abans anàvem a Sitges a escoltar *La Fada* d'En Morera, o a assistir als Jocs Florals de la Bellesa, presidits per En Rusiñol, o en peregrinacions romànti-

ques per a resar davant dels precursors dels nostre art en la capella del «Cau Ferrat» o per a astorar-nos pels salons de «Mar-i-Cel». Doncs ara, finida la lírica, finida la bellesa i els seus jocs, finida aquella Subur, blanc refugi. Tindrem un Sitges neguitós i amb flaire de gasolina, que en lloc de «Cau Ferrat», tindrà autòdrom, i en lloc de poesia, prosaportiva, i que un dia treurà l'estàtua del Greco per a posar el bust del senyor Armangué.

Si això continua, arribarem a un epicurisme arrodonit. Treballarem perquè no hi ha altre remei, i per a sostenir el punt de que els catalans som treballadors. Després menjarem, beurem, pairem, i procurarem satisfer els cinc sentits. Després tindrem una mica d'art, amb gramòfon per a la música, el cromo per a la pintura i el guix i els «objectes artístics» per a l'escultura, i els vocals associats, sense cap preocupació de política, ni de cultura, ni d'art, ni de pedagogia, fomentaran totes les obres i totes les construccions i vetllaran per les subsistències i pel pes de les subsistències.

Nosaltres hem decidit vendre la biblioteca, inscriure'ns en un club deportiu, donar-nos de baixa d'una entitat pedagògica, i pesar-nos a la bàscula de la farmàcia per a saber l'augment de pes que produirà en nosaltres la nova Barcelona.—PARADOX

«Sic trànsit»...

Està succeint una cosa semblant a la de Rússia. No és que hi hagi cap «tcheca», ni cap terror, ni que la propietat, cases, botigues, fàbriques, Bancs, tot, menys la terra, s'hagi convertit en comunal, perdent-la els particulars. És que hem arribat a una mena de comunisme per eliminació. Ja ningú és diputat, ni senador ni ministre, ni conseller de companyia. La igualtat del no ésser res, ens uneix a tots—menys a uns quants.

Naturalment, ja no hi han jerarquies, i naturalment, també, s'extèn una manera de respecte per als que abans tenien un càrrec. Per això va ésser possible aquesta escena.

Erem a un cafè, acompanyant a un amic, un simpàtic amic, que ha estat favoregut per la nova situació, quan encerta a passar un ex diputat per Barcelona, de la «Lliga». Res de noms. Direm només que amb En Cambó i En Ventosa, formen el triumvirat suprem de la «Lliga».

Nosaltres, saludàrem a l'ex diputat. El nostre amic, com nosaltres, el saludà, i als pocs segons, amb un gest de desdeny espontani i de bon xicot que fa una rebequeria, exclamà:

—Però, perquè saludava jo an aquest senyor? Si ja no és res!

L'estranya Barcelona

Malgrat la situació actual—ja ho remarquem a la crònica—Barcelona es diverteix. Curses, partits, concerts, teatres, autòdroms... I això es comenta:

—Hauríem d'imposar una vida ben austera i ben seriosa. Al menys no perdre el decor.

I un que escolta el plany respòn:

—Tot lo de Barcelona va així. Tenim dos diaris que es diuen *El Diluvio*, i *El Noticiero Universal*. Doncs bé, en altra ciutat, *El Noticiero*, s'anomenaria així, senzillament, i en canvi, *El Diluvio*, es diria *El Diluvio Universal*.

Anagrama de l'home bo

Impera la bondat en el cor vostre;
Goseu fent bé perquè sou home bo;
Només dueu pietat i llum al rostre.
Anima dolça que eixugueu el plô
Sens que la vostra mà resti mullada
I escampeu caritat amb la mirada.

Gairebé tots els vianants del món
Restem un jorn o altre en el camí
Amb l'ànima cansada d'anar sens sabê a on.
Una mà pia com ens fa estremîl

Mà pietosa que ets més cor que mà
Ara voldria dir tos benifets
Ritmant la meva gratitud; però ets
Tan amagada pel gran bé que es fa
I tan humil, que no ho sap l'altra mà.

SALVADOR PERARNAU

Una orella per a la Verge

A la Verge del Pilar, que és una Verge de *copla* li han regalat una orella. D'or, però orella. És un ex voto ben original, ben estrofolari, ja que, per a acabar-ho d'adobar, l'orella encar que d'or, és de bou i guanyada en una plaça de bous. Nosaltres en materia d'ex votos havíem vist barcos, trenes, dentadures, braços, cames, nassos, ulls i tota altra mena d'ortopèdia cerera. Però una orella d'or, no! Una orella d'or i de toro, mail Què en farà la Verge del Pilar d'aquesta orela de toro? Què li va passar an aquest toro que es va lecidir a fer-se dur una orella d'or a la Verge? Senzillament, es va morir i es va morir una tarda de sol, entre els bramuls d'unes bèsties disfressades de persona, i al so d'un *paso doble*.

Ara lo que estaria bé és que la Verge fés un miracle i el ressuscités. Al catolicisme li convé molt un miracle. I al *toro* li convé molt ressuscitar. Com ja estaria escarmentat, al tornar-lo a treure a la plaça, seria el *toro* ideal.

L'església i els perfums

Sembla que el Sant Pare ha prohibit a les dones entrar perfumades a l'església. El perfum sempre ha sigut considerat pels cristians, sensual i demoniac. Els cristians, han sigut sempre més amics de la pudor que de l'olor. Els cristians han preferit sempre l'honor a honestedat. I com segons ells, és deshonest banyar-se i deshonest perfumar-se, podeu contar si deu ésser gaire agradable l'olor a honestedat.

A l'església no hi pot haver altra olor que la de l'encens, la de la cera i la de l'humana suor. D'avui en avant cap senyora que sigui neta podrà professar el cristianisme.

UN QUE VE DE FORA

—I doncs, hereu?

—Si, mira, vinc a veure si em volen per figuri a l'Exposició del Moble!

L'HUMOR

L'humor és perd, es marceix, s'en va. On va l'humor? Qui ho sap, Mare de Déu! A terres més tranquil·les, segurament. A terres més tranquil·les i més assossegades. Perquè l'humor necessita molta tranquil·litat. Els bons aliments no tenen importància.

En el nostre país l'humor no hi pot viure. Hi ha massa sol, massa llum, massa claror, massa sequedat. L'humor es propi dels països humits: París,—Alfons Allais, Max i Alex Fischer, Courteline,—Londres—Arnold Bennet, Bernat Shaw—Budapest—Eugeni Heltai, Franz Molnar, Somahazy.

Aquí a Espanya, país de molt sol i de pocs rius, o de rius que s'han cansat de donar aigua floreix, en canvi, la sàtira. Recordint-se de aquell terrible Quedo d'*El buscón*, d'aquell *Lazarillo de Tormes*, atribuït a Hurtado de Mendoza, d'aquell Mateo Alemán!

A Espanya tenim la sàtira sagnanta, però l'humor se'n va. Tenim també el xistu, epidèmia qual acumuladors s'ha implantat amb gran èxit a Madrid, i que empesta a tota Espanya. El xistu és a lo pitjor que pugui dedicar-se un home. Al nostre entendre val més que's dediqui a tenor d'opereta o a regidor. Perquè tots els oficis són bons, fins els dolents, comparats amb l'ofici de fer xistus.

El xistu és groller, ximple, poca solta, idiota, estúpid. Fixeu-vos, sinó, en la gent que conreua aquesta flor de la literatura: una gent deixada de la mà de Déu. En canvi, l'humor... L'humor és així:

Un amic nostre—que ja ha mort, i amb ell un xic d'aquell humor de que parlàvem—passeja un matí pel Passeig de Gràcia. El nostre amic és alt, ben plantat, simpàtic, elegant. Aquell matí, que és de diumenge, passeja tranquil·lament, fumant un cigar. Lligat a un cordill l'acompanya un gos humil, pobre gairebé, un gos expòsit, és a dir: de pares descon-

guts. Ademés aquest gos no s'ha cuidat. Es veu que ha fet molt mala vida. Va brut, tinyós. Es mira amb enveja als *setters*, als *pelinosos*, als *pomeranis*, que passen pel seu costat.

El nostre amic de sobte es veu aturat per un senyor que'l saluda amb grans mostres d'afecte. Després dels llocs comuns de ritual li pregunta el senyor al amic nostre:

—Però on va, home de Déu, amb aquest gos? Què no ho veu que fa fàstic? Que's un gos petaner?

I el nostre amic li diu al senyor amb gran misteri, baixant la veu, parlant-li a l'orella, i senyalant la bestiola:

—No cridi, fassim el favor! Que no el sentil... Ell es creu que és un gos policia!

XARAU

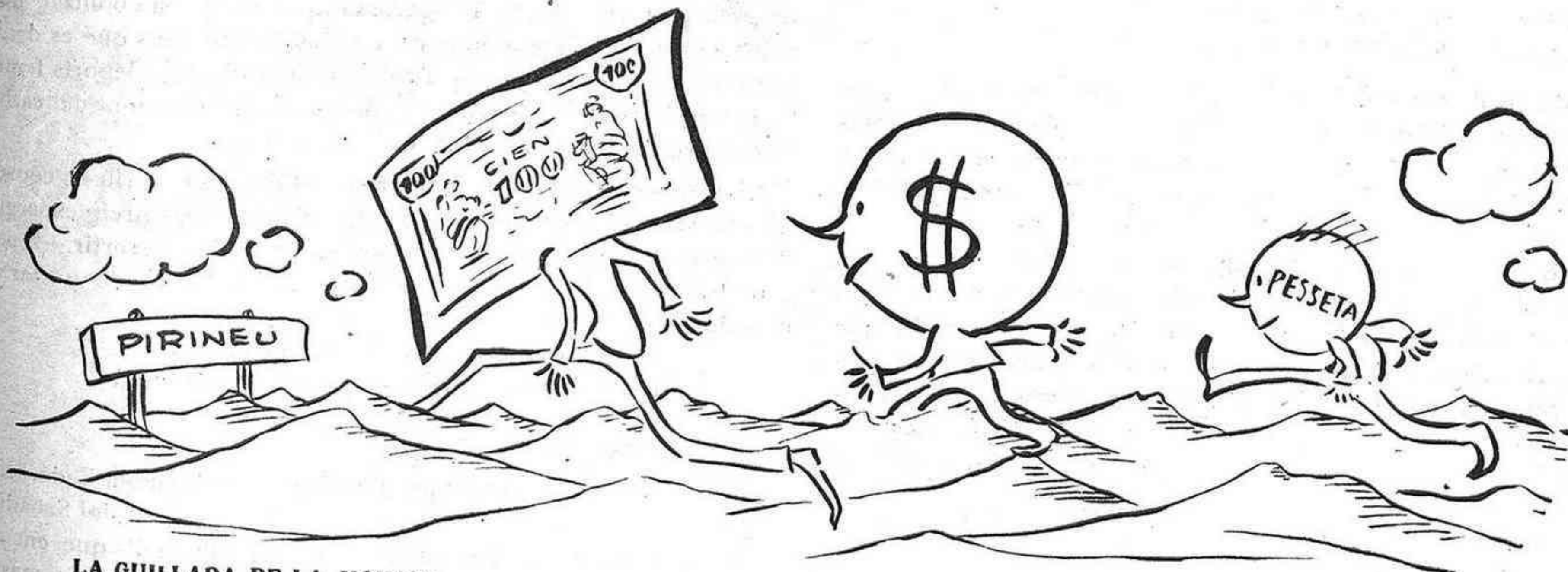
ROMEA

La majoria de les comèdies que hem vist en aquest teatre ens han semblat sempre la mateixa comèdia, mica més mica menys. Això obeeix a que—creiem—deuen ésser escrites amb patró. Si cap altra bona qualitat tingués aquest sàinet en dos actes, *Don Pau dels Consells*, que a «Romea» ha estrenat En Juli Vallmitjana, tindria el de l'originalitat, és a dir: el de no assemblar-se a les demés comèdies que semblen una sola.

Però, ademés, té altres bones qualitats: la gràcia del diàleg construït amb gran coneixement del teatre, i sàviament esmaltat de llocs comuns que arriben a dibuixar més rodonament els personatges. I les situacions, molt ben combinades i d'una gran força còmica. I els tipus, que no són de cartró, malgrat la seva ingenuïtat, sinó de carn i ossos.

En la interpretació sobressortiren els senyors Aymerich i Barbosa i ia senyora Xatart.

—Aviat, sembla, es reprisarà *L'auca del senyor Esteve*. Heu's aquí una bona idea, que els donarà diners i glòria, ja que d'obres així no en pareixen tots els segles.

LA GUILLADA DE LA MONEDA

—Atureu-los que s'escapen!

BARCELONA

En aquest teatre han estrenat una *cosa*, d'un senyor López Núñez que no sabem ben bé el que és: si un sàinet, una comèdia sentimental, o un melodrama. L'assumpte, malgrat la seva vulgaritat, és arbitrari i desconcertant.

Senyor don Joan Bonafé: el públic l'aprècia a vostè com a pocs actors, i l'admira. Un actor de la seva categoria pot passar-se d'acceptar obres tan ramplones com *El Niño de las Monjas*.

TIVOLI

Veiem amb gust que En Jaume Borrás dóna unes representacions de teatre català antic—que no clàssic—en aquest teatre. No cal dir, perquè ja és de suposar, com desitgem que la sort l'acompanyi.

ESPAÑOL

La senyoreta Mamà és una comèdia galant—més que vodevil—del francès Lluís Verneuil, autor pel qui sentim nosaltres una gran simpatia. Ara ens la serveix l'*Amichatis*—del que podem dir lo mateix que de l'autor hem dit—traduïda al català. L'*Amichatis* pot, com ningú, donar elegància i picardia al diàleg d'una comèdia i fer-la catalana sens que deixi d'ésser parisença. Nosaltres creiem que convenen escriptors que tinguin aquestes condicions per a fer d'aquest públic abarraganat, amic de tota grosseria i procacitat, un públic distingit i correcte.

La interpretació bastant ajustada.

PER A ACABAR

Al «Goya» preparen l'estrena de *Las hermanas de Amor*, una comèdia d'En Bataille que ha traduït En Vilaregut. Sembla que serà una gran cosa. Una estrena de l'autor de *Poliche*,—magnífica comèdia que no sabem perquè no es representa—sempre resulta interessant. —Al «Victòria» preparen l'estrena de *El pecado de miss Alicia*, d'autors novells. Sempre tindrem més esperança en ells que en el lamentable llibretista de *La Monteria*.

Al «Nuevo» preparen *Los Mosqueteros del Rey*. A veure quan serà això!—En Mántua, el simpàtic coautor de *La Marieta*, amb una selecta companyia de la que formen part la senyora Mercè Muñoz i els senyors Cervera—aquella rialla d'En Cervera!—i Torrents, emprèn una *tournee* per Catalunya a base de lo millor del teatre català i castellà contemporani, i d'algunes estrenes importants. Entre aquestes estrenes s'hi compta l'últim èxit de París i Milà: *Les deux fils de Madame Duverny*.

BOB

MUSIQUERIES

*Tercer Concert de l'Orquestra
Pau Casals a l'Orfeó Català*

Tarda del diumenge. La sala del Palau plena d'un públic correcte, distingit, discretíssim. En el programa figuren els noms de Haydn, *Sinfonia en mi*; Brahms, *Concert en mi bemol*; Pujol, unes gloses delicioses de cançons populars, i Wagner, *Els Mestres Cantaires*.

Al nostre costat, en la més propera butuca, s'hi asseu un senyor petitó, mal vestit, que no deixa el barret,—un barret vell—ni el paraigües—un paraigües vell—al penjarroba per por de que li prenguin. Aquest senyor ensenya uns mitjons vermells, les tristes vetes d'uns calçotets. Aquest senyor té uns ulls espanyats d'animal no massa intel·ligent, un nas agut, unes mans deformes. Nosaltres tenim por de que aquest senyor no resulti un crític.

Perquè a l'acabar la deliciosa *Sinfonia en mi*, de Haydn—aquestes notes alegres, que han envellit amb un dolç somriure las llavis, ens recorden les notes d'una caixeta de musica—el

senyor aplaudeix repicant els dits de la mà dreta sobre el dors de l'esquerra. Així només hi aplaudeixen alguns rics de nou i alguns crítics.

I en els últims compassos del *Concert en mi bemol*, de Brahms, —quin plom! tinguem la sinceritat [de confessar Brahms no és un geni, encara que potser sigui un tècnic: però baix aquest aspecte no ens interessa. Es pesat, pobre de melodia, petulant... —que han dit meravellosament Fanny Davies i Pau Casals, aquest senyor crida: *Bravo! Bravo!* perquè tots sapiguem que té un mal gust a prova de bomba.

Quan les gloses de cançons populars—que En Pujol ha tractat d'una manera valenta i brillant, fent cantar el metall amb una discreció incomparable—aquest senyor davant dels aplaudiments, sisseja. I és que ell es wagnerià—ell no és res!—i s'impacienta.

A l'acabar, aquest senyor s'encasqueta el barret vell, empenya el paraigües vell, i se'n va a casa pensant:

—A mi m'agrada més *La Monteria*—aquella lepra lírica!— però he fet un bon paper. No em puc queixar.

Un senyor humil i silenciós

FUTBOL

CAMPIONAT DE CATALUNYA

Hom ha començat a sentir la febroseria fe campionica d'ençà que la gentilesa del *maitre* Leandre s'ha fet partidari dels atacs d'esgrima i m'ha dispensat moltes derrotes. Tantes estocades fallides, tants *carajillos* al *tanto* per mitjà del somrient intermediari Antonio, l'àrbrits més sà del *Bar-Campió*. Perquè això del campionat no és altra cosa que un acaparament de copes i de tiberis; per tant aquest carrer que acaba éssent el d'unió, és el més representatiu del deport.

Es la pista d'entrenaments ciclistes de capvespre; és la font dels esports passats per aigua tant venerats per les fregaltes del barri. Es el centre de reunió dels abnegats arrepençats de la boxa, que un cop es veuen allunyats del *ring* deploren no haver sapigut defensar la seva honra amb profusió de mastegots campònics. També s'hi congreguen els que tenen una mà destra per a parar que talment sembla una raqueta de tennis. Les víctimes del hockey, del joc de la crossa, també hi concorren com si fessin acopi de paciència en espera de la crossa que té de simbolitzar llur viure crapulós. També hi concorren asiduament els que es dediquen a les curses a peu com fidels admiradors dels esports femenins, més indicat per les Magdalenes que viuen damunt del carbó i del llibre de les lleminadures.

A cada carrer hi ha una espurna del deport que viu en consonància amb el caràcter del barri. I d'aquest guspireig espargit, d'aquesta llevor escampat arreu de la ciutat, n'ha de sortir,—sense cap dubte—la força tentacular catalana que'ns té de portar el campionat,

pel bé del poble, fort, ferreny i català
que amb jou o amb sense, sempre més viurà

Barcelona - Sabadell

Ja han començat a jugar perquè així els ho mana la Federació. El Barcelona semblava que jugués perquè si, però els del Sabadell es bellugaven com llençadores de teler. Són d'aquells que encara que perdin, els agrada quedar bé. Potser s'ho prengueren massa

a la valenta. L'Estruch fou el «triunfo» de la tarda. Parà amb valentia uns xuts molt apropòsit per a rebentar budells i disgregar ossades.

En Grau feu un *gol* pels seus, i els dos que no pogué aturar l'Estruch entraren per culpa d'un *penalty* i d'una barreja d'aquelles que sempre en surt un *gol* imprevist.

La victòria l'obtingué el Sabadell.

Europa - Sans

L'Europa n'entrà 5 i els de de Sans cap. L'Europa començà una mica desconcertat i els de Sans s'entretenien massa entre ells. L'àrbitre... un de tants.

Avenç-Badalona

Cap a Sant Andreu falta gent cridanera i entusiasmada. Per a ressenyar el partit ens entretindrem marcant l'hora dels aconteixaments.

A les 3'20, surt el Badalona i es calca un joc nivellat. A les 3'50, d'un *faut* del Badalona En Gularons logrà el primer i únic *gol* de la primera part.

An aquella població tot es fa a toc de pito i per tant quan ens avisà el del refli Lemmel entràrem a la segona part com aquells viatgers que hi passen de llarc i es fiquen contents i resignats a les segones per manca de terceres.

A les 4'35, arrenquen els 44 peus de la màquina deportiva que va molt més a l'hora que qualsevol carril Renard de la companyia del Nort.

Els equipers de l'Avenç preparen el tall, però un cop han fet

saltironar la pilota tant venerada, la pispem els del Badalona, i els fan bobejar molta estona, exercint un gran domini.

A les 4'45, els de Badalona, en veure que els de Sant Andreu no toleren brometes, i com que saben que mai està per demés quedar bé a casa d'un altre, els tornà la pilota En Martí i quedaren en paus.

A les 4'50, encara continua dominant el Badalona.

A les 5, es castiga a l'Avenç amb un *penalty*, desteixit per En Tejedor. «Ara és la nostra!»—es digueren els andreuencs.

A l'hora final menys 5 minuts, com no volien passar pels manaments de la llei futbolística foren castigats amb un altre *penalty* etzivat per En Gularons que fou un buid pels que viuen encarrilats i un pes reconfortador pels pescadors de *tantos*.

MOTORISME

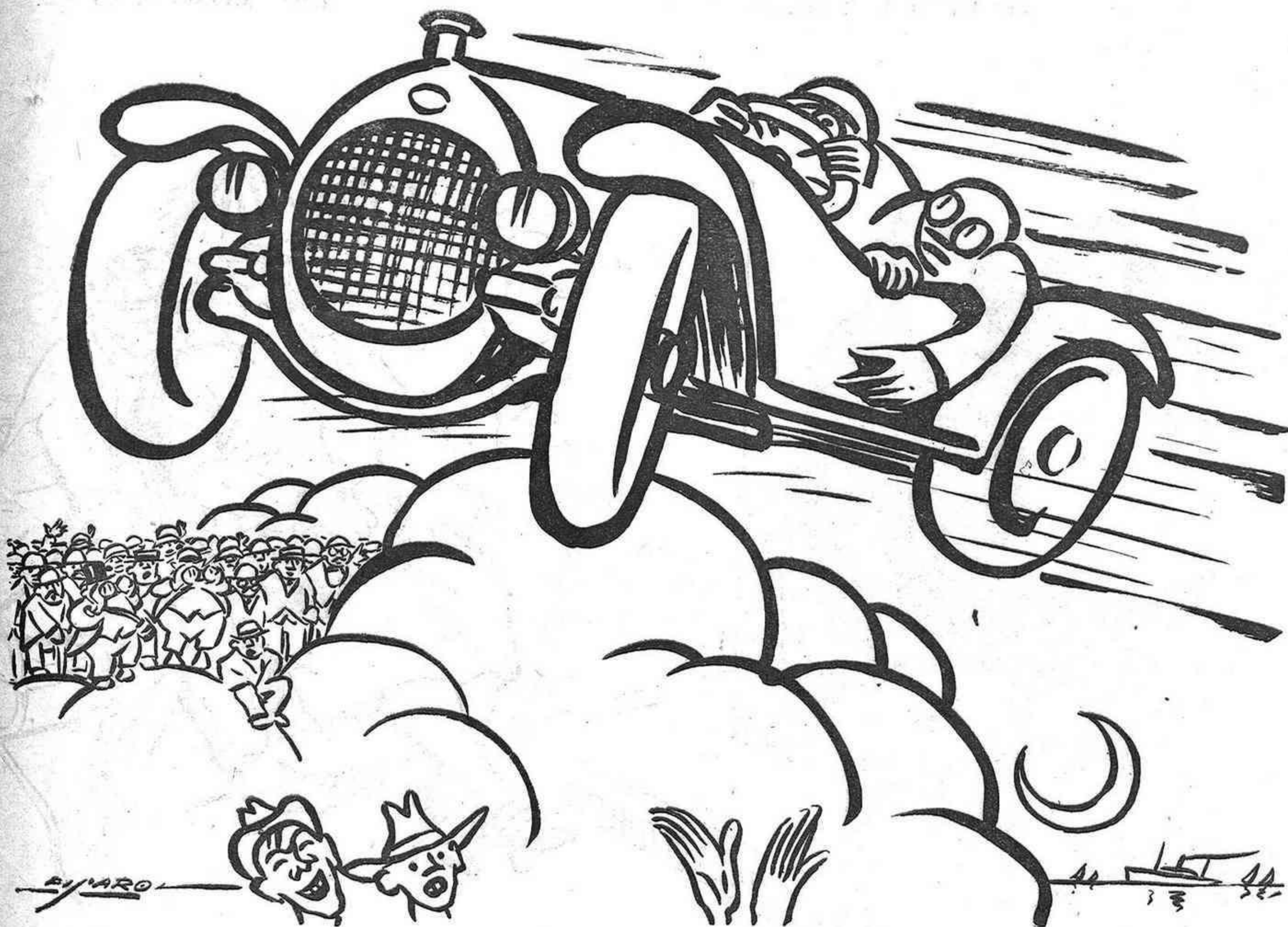
Ja s'ha celebrat la tercera cursa del premi «Penya Rhin».

No hi faltaren tots els elements oficials, ni tampoc l'enorme multitud dels altres anys.

Divo «Telbot» fou el primer que trencà el glaç dels espectadors.

I cap a ciutat de nou de la manera que es podia, però satisfets d'aguantar les impertinències del viatge a canvi d'una bona jornada a ple camp i en plena inquietud.

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar

LES CURSES D'AUTOMÓBILS

—Amb aquesta velocitat, noi, aviat per comptes de la «Penya», veurem al «Núvol Rhin».

LA SAL DE LA TERRA

LES MONGETES

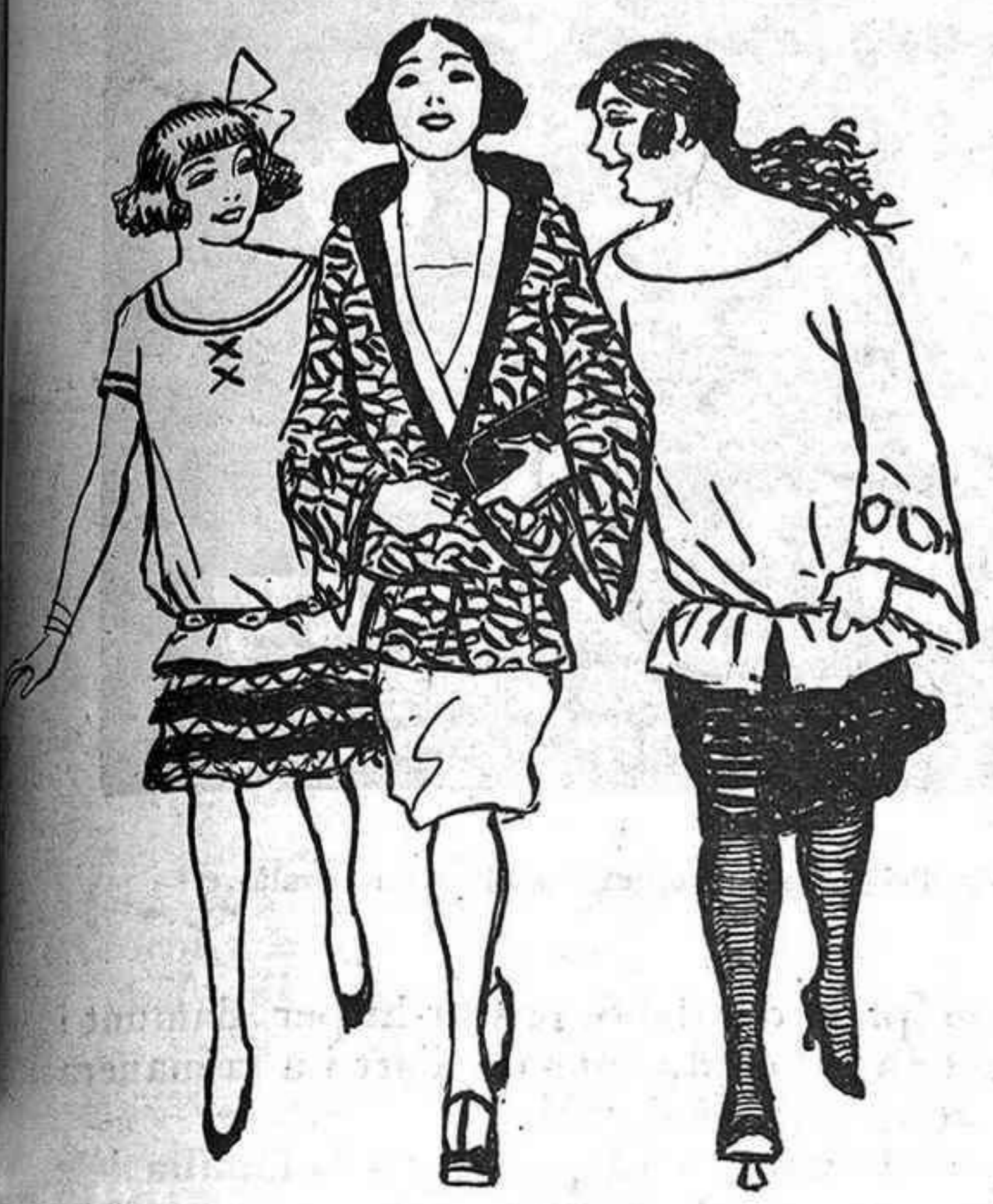
TOMÀQUETS

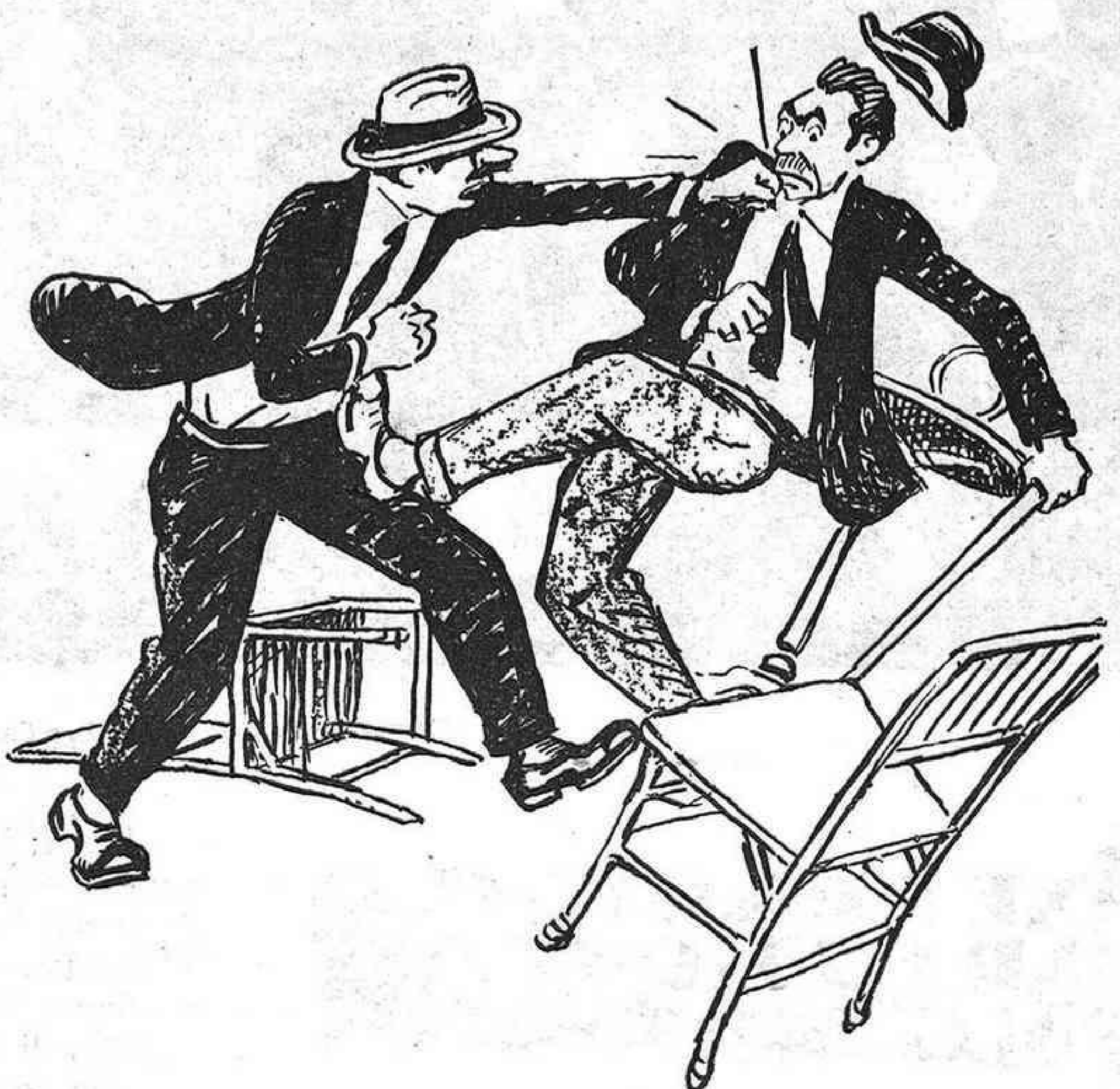
ALL-I-OLI

SNCIES

UNES PERDIUETES

CASTANYES I BOLETS

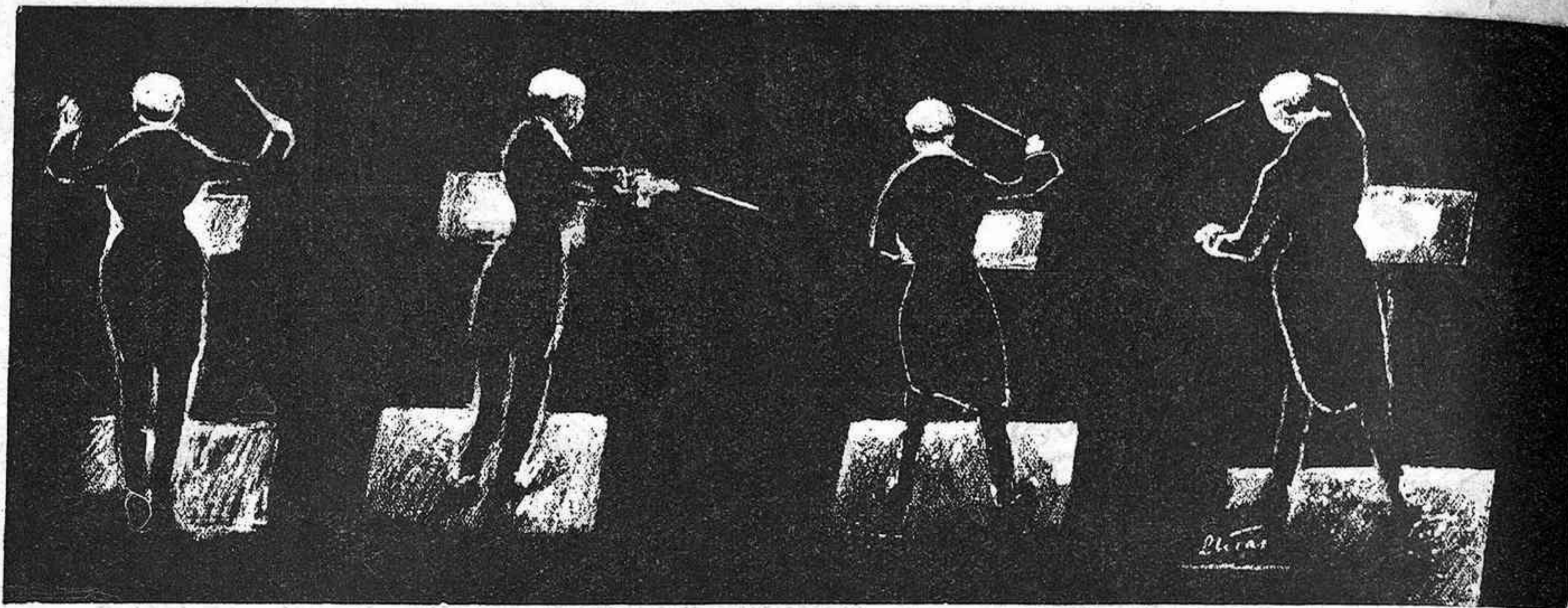
EL BACALLÀ I PASTANAGA

TONYINA

OPISCU

El gran violoncel·lista, Pau Casals, dirigint la seva orquestra a l'«Orfeó Català».

A LES «LAIETANES»—D'ACÍ D'ALLÀ

Ja es coneix, ja, que l'oli va car. Fins els pintors que abans l'utilitzaven a dojo, es dediquen ara a l'aquarel·la perquè els hi surt baratet, i, en cas de no vendre, no hi perden tant en el material empleat.

Ara mateix a les «Galeríes Laietanes» han obert la tongada d'exposicions d'art amb una d'aquarel·les bastant fermes, amb tot i haver-hi passat l'aigua per damunt; les firma En Lluís Roig, un artista que dibuixa bé i pinta més polit que cap emblanquinador del Pla de la Boqueria; sap el que's fa i mai se li embruten els pinzells.

Un recó de Badalona inundat de llum, l'Església i rectoria d'Orquirol ben construïdes i mapades i el surtidor que hi ha en el Jardí marcat amb el número 20, ens diuen clar que En Lluís Roig és un aquarel·lista de traça que no es deixa pas pendre el número.

I fa bé.

Allí aprop d'ell, En Quimet Mir exposa uns quants paisatges força atractius en els quals el color hi papalleja. Tenen ademés la particularitat d'ésser pintats a l'oli, quina cosa, però, no és pas d'estranyar, perquè En Mir en porta tant com una balena, li surt a bon preu.

Volten al nostre mestre impressionista, vull dir als seus quadros, un grapat de pintures d'artistes ja morts, de molt de mèrit algunes d'elles i amb un gustet d'academisme que fa venir salivera, sobre tot un nu de dona exquisit que ens recorda la mà delicada d'un artista no pas tan conegut com es mereix: En Codina Langlín.

Entre les pintures d'En Mir i les altres de la sala, s'obra un abim estètic que molts no es veurien amb cor de travessar.

Jo, sí; i em plau de debó passar-hi per damunt i rumiar respecte a les evolucions de l'art i a la manera de sentir-lo molts artistes de vàlua.

Es veu que el meu esperit pertany a la família dels rumians. Qui sap si vé d'algun avant-passat meu aquella dita que fa: «Rumií, senyor Canons.»

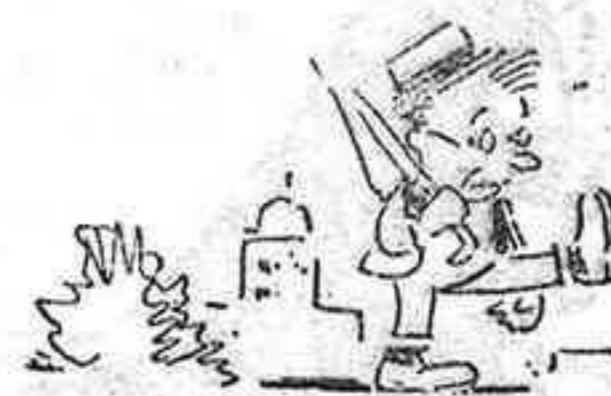
Tan se val!

*
**

El «Círcul Artístic» ha obert un concurs per a decorar dignament les principals estances del seu nou edifici social, fent ofrena d'uns premis valuosos.

Cal per a eixir triomfant
tindre inspiració i manetes;
car els premiats cobraran
un bon grapat de pessetes.

C. ARBÓ

Tots els extrems són dolents

Cada vegada que En Joan, per una ineptitud seva, o per un excés de bon cor, era la riota dels que el tractaven, solia dir-se desconsolat:

—Decididament soc un estúpid. No tinc gens de malícia. No prevec mai, al fer una acció, si pot donar un resultat bo o dolent. No donc un pas, que no fiqui els peus a la galleda. Què fer, pobre de mi, per a guarir-me d'aquest mal, d'aquesta excessiva ingenuïtat que m'està idiotitzant? Quin dia podré demostrar que jo també tinc alguna guspira d'ingeni, que no soc tan estúpid com semblo i me fa la gent? Es avorrit, tan mateix, que la meva bona fe, que el meu bon cor, me facin cometre a cada moment, relliscades lamenta-

bles!... Em tornaré dolent! Sí, sí! Seré un sense cor, un home que no tindrà compassió de ningú, ja que mai n'han tingut per mí! Em faré acaparador!

I efectivament. En Joan va fer-se acaparador. Començà amb una botigueta, amb quatre arengades i bacallans i acabà amb magatzems immensos, atapaïts de pesca salada.

En Joan, ja no era el Joan ruc i gandulot de déu anys entera. Ja no era aquell nyeu, nyeu, mig idiota, l'ase dels cops de tots els que el coneixien.

En Joan havia reaccionat d'una manera formidable, i ara cridava i gesticulava continuament dirigint els seus negocis, i es mirava amb menyspreu, als que mil vegades li havien retret llur inèpcia, llur manca d'iniciativa i poc esperit.

I amb l'augment de fortuna, En Joan augmentà en greix, d'una manera esfereïdora. Semblava que el bufessin. El seu cos esdevingué una bola enorme de carn, com si a més d'acaparador d'arengades i bacallà, se n'hagués tornat de greix de persona.

Llavors, li digueren el *Niño gordo*, i el *Niño gordo*, tornà a ésser la riota dels que l'havien conegut abans dels seus negocis.

—Ve't aquí de què li ha servit fer-se acaparador!— deien.—Els seus diners i el seu mal cor, l'han embafat. Ara sense treballar, ha de bufar com un animal de càrrega; no pot donar un pas a causa del seu ventrell enorme; no pot moure's... Que's reventi!

En Joan, el *Niño gordo*, se'ls escoltava amb somriure burleta, però, interiorment, els donava la raó.

Comprenia que n'havia fet massa, i que tots els extrems... extremats, són desastrosos. S'havia tornat dolent i acaparador i ara ho pagava amb la seva greixera sens límits, amb aquesta greixera que li faria fer un pet com un aglà.

I el *Niño gordo* petà. Vui dir que's va morir. I com que allò era un fenomen, un monument de greix; una cosa que no s'havia vist mai, els de la família discutiren llargament com ho farien, per a traslladar-lo al cementiri, i el fuster que havia de fer la caixa, al veure que la discussió anava massa llarga i li feien perdre el temps, proposà:

—I si fessim dos viatjes?

Els de la família trobaren encertada l'idea, i no sabem, però, si el pobre *Niño gordo* fou enterrat en dos viatges.

MARCEL ARIBAU

A l'assabentar-nos de la mort del company de redacció, no sabem, no podem estar-nos d'abaixar la testa amb gest concirós i otorgar uns moments recordatoris per l'amic Vilarrasa (Ovi) el dibuixant d'una modernitat antiga que durant molts anys ha embellit les pàgines d'aquest setmanari. Passà per aquesta casa com hi han passat artistes famosos. Ell tot just es feia i la seva obra ja era un fet, però la marastra de l'humanitat és molt impietosa i ens ha llevat el cos retret del company.

Per consol ens queden els fruits de l'obra esboçada de l'ori-

ginalíssim dibuixant que perduraran com si fossin plançons d'un e-perit aclipsat per l'intensitat de la vida.

Aquests «caseros» encara continuen siguent els trenca-son del pobres llogaters.

Ho són hi ho seràn sempre, perquè són molts els que estan tips d'aguantar la poca pietat dels propietaris, i acaben per éssent-ne també. Aquest és el mal, car d'aquesta manera es va anellant la cadena de rencors i de venjances.

Qui pogués viure al pic d'una muntanyal Qui pogués trobar un reconet de bosc!—hi ha qui diu sense pensar en que per les afores també hi han guardes.

Ja hi tornem a ésser. Ja s'en van amb la musica a *otra parte*, cap a Madrid, on s'hi viu més harmònicament. Nosaltres estem condemnats a escoltar sempre la musica de les màquines. Per alguna cosa no paren mai de rodar les politxes. No faltaria més sinó que també volguessim viure a l'estil de la cort. Pobres de nosaltres!

Què és això? on s'és vist que d'un temps ençà cada dia siguin més numerosos els robatoris, baralles i altres contravencions semblants?

A veure si després d'haver escombrat els bandolers de Cà la Ciutat no tindrem ni el dret de sortir amb coses de valor de casa.

Com que no són coses de riure, esperem que es pendràn series mesures, perquè no hi ha dret que la gent es proposi pendre's les coses a la valenta i menys tractant-se de fets de *menor cuantia*.

No és veritat. Hi ha qui diu que aquell canti de la font del vestibul de Cà la Ciutat va deixar d'ésser esclau el dia que un panxut regidor d'antany va *afanar* la cadena que el subjectava a la paret per a lligar aquell gos que va recullir per a defensar-se dels impropers que li llençava la dona el dia que sortia tard de sessió i es presentava a caseta sense cap paper *decent*.

Això és una infàmia, car nosaltres sabem positivament que aquella cadeneta fou portada a un metalari per a que l'aprofités per a fer un centenar d'esposes preparades per al Judici final.

D'ençà que hi ha Ajuntament nou la Casa de la Vila sembla un palau encantat; aquelles amables tertúlies de les oficines, aquells grups que es feien a la porta dels negocis i aquella maror de gent que anava a la caça dels regidors han desaparegut.

Sembla talment que la *secció de cementiris* s'hagi ampliat a tota la casa.

I això que ara en *són fora* els morts!

Això és fer pàtria! No solament es revela el seny dels que regeixen una Nació imponent càstic als que administren o defensen malament el nom de la Nació; sinó també als que, amb l'excusa de fer prosperar l'art ceràmic, es preocupen més del seu benestar que no del professorat.

Duro con ellos! Guerra als que, amparats per l'art, articulen davant dels seus alumnes com si fessin una operació de *débe i haber*.

I dels directors de museus que fan art i confabulació continua amb administradors, què pensen fer? L'intercanvi universal és lícit que es torni dintre del comerç, però jamai dintre de l'art

LA MODA DEL DIA

Com entren a les oficines públiques els empleats que air no hi entraven de cap manera

patri, d'aquest art patri espanyol que sortosament encara es pot considerar com un patrimoni de valor. Però si les mans mercenàries s'encaterinen a no sortir de les butxaques, què cal pensar i esperar? Un baronil i contundencial escarment. L'art ho demana i l'art no és la pàtria a seques, sinó que és la pàtria sublimada!

Quan un home no deixa les coses al seu lloc se li diu deixat; quan les embruta se li diu porc i quan les estropella se li diu destructor.

Quin qualificatiu mereix, doncs, la comissió de Foment que sembla que estigui disposada a deixar enlletgir els carrers de la ciutat i el cap dels passants que per tot arreu s'entrebanquen amb els trastots de les obres públiques que, més que res, ens fan l'efecte d'unes excavacions per l'estil de les de Tukucmann.

Les del carrer Borrell i Diputació daten de l'any seixanta, les del carrer de la Canuda de l'any de la Picor;

les d'ací i les d'allà
val més deixar-les està

Legim aguantant-nos el riure:

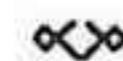
«En el naufragio de hombres ilustres, Lerroux y Blasco Ibáñez resurgen esplendorosos como faros magníficos que han de alumbrar esta noche española tan llena de sombras y de inquietud.»

Això ja no seran meriendas, perquè amb això de la nit espanyola il·luminada ens fan entendre que es tracta d'una verbena.

A Londres el número dels sensetreball s'eleva a 1.251.600. Quina sort! Molts més en tenim a Espanya.

Les obres del Metropolità Transversal s'han suspès. Ara si que ens han atravesat l'espina dorsal! Ja tenim un altre monument edificant. Què volen fer-hi? Així és i així ho tenim de tolerar.

Les il·lustracions del dibuixant Segrelles, del pintor de la pinzellada fugaz, tenen la potència enlluernadora del llampec. Semblen traçades per la vareta d'un màgic.

Fixeu-vos sinó amb les portades de la flamant revista *Sports*. La vivor del color encisa als amants del deport i no s'enganyen comprant la flamant revista. Es textualment un diamant caigut damunt d'Espanya tan pobra en coses de bon gust

En nom de la cultura física, li donem la benvinguda perquè entenem, com els antics grecs, que la cultura física no deu deseparar-se mai de la intel·lectualitat. La Grècia d'antany encara viu perquè si bé es preocupava de les arts feia exercici per a desenrotllar el seu cos.

**Aquest número ha passat per la prèvia
censura militar**

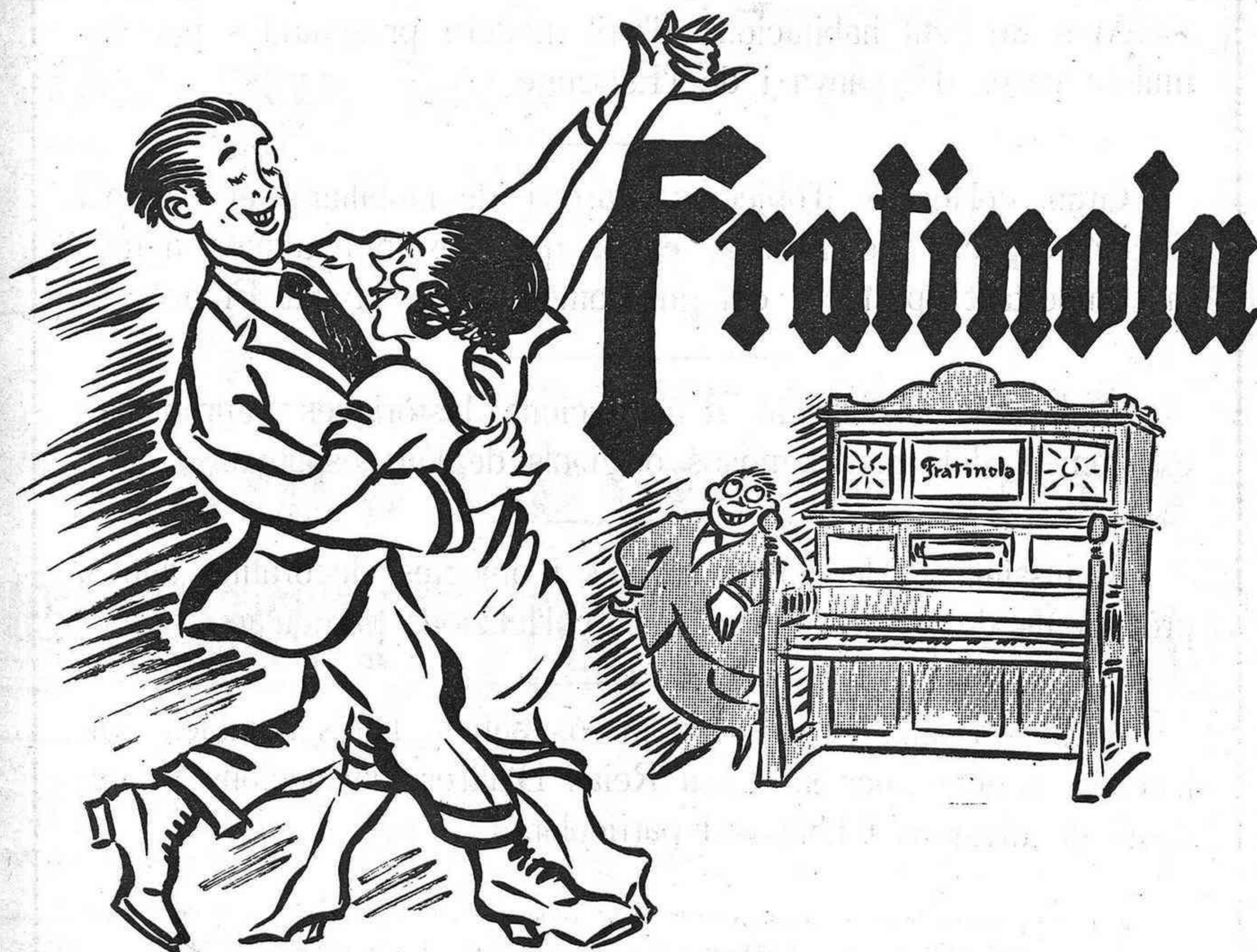

RESPOSTES PAGADES

Joan Pascual: Sempre és ben rebut, però l'últim article ens resultà una mica massa llefiscós. Les seves «mortuòries» aniran en son dia.—F. Giró i Ferrer: Aniran molts d'ells.—M. H.: És possible que vagi si veiem possible llimar-la un xiquec.—Josep del P.: En cartera per a «L'almanac de *La Campana*».—J. C. (Torrelló): Hem entregat la seva encoratjadora lletra al nostre poeta.—E. Costa: Anirà.—C. M i P: Aquest cop les muses no li han sigut propícies.—M. Jaume (París) *Il n'es pas de notre affaire*, N'extreiem els més bons.—J. B.: Vostè ho pot fer millor i ens estranya no sàpiga encertar el nostre gust.—Josep Surtram: No ens acaben de satisfer, com tampoc el dibuixos del seu inseparable amic.—Pere Aubert: Enviï quelcom més curt.

Vostè ho fa bé.—E. M. C.: Vosté sap fer-ho bè quan vol.—J. B.: Contra el seu desig, ens permetem contestar-li en aquesta secció per a fer-lo enrabiari una miqueta dient-li: Abans, quan agafava el carril per a venir a honorar-nos amb els seus versos, es veia que pujava al directe. Ara, i cregui que ho sentim, sempre sembla que vingui de fer el trajecte amb el mixte, car se'ns presenta desconcertant i moltes vegades ens veiem obligats a no poguer atendre com sempre els seus acudits en vers. Qui més indicat que vosté, per a viatjar en el carril de les lletres amb bitllet de primera; de tren directe? No s'entregui per les petites estacions, i ja veurà com fins els lectors es donaràn compte del canvi. Dispensats, oi? A reveure.—Pere Permanyer: Mol t bé, home, molt bé.—Ramon Marifem: Anirà.—P. Roger i F.: Ha arribat tard.—Grifol: No va.—Miquel Grané Civil; Molt bé, i va a L'ESQUELLA.

Antoni López, editor — Rambla del Mig, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

—I quina alegria dóna la música d'una «Fratinola». Me'n vaig desseguida a la casa Werner, Ronda Universitat, 31, a comprar-ne una per als de casa!

**Exposició
Internacional del Moble
i Decoració d'Interiors**
BARCELONA

Setembre-Octubre de 1923

Parc de Montjuich

Més de cent habitacions d'estil modern presentades per les millors cases d'Espanya i de l'Estranger.

Gran col·lecció d'objectes d'art i de mobiliaris en l'ampla Secció especial de França, en la que s'exhibirà a més a més una important aportació del guardamobles de l'Estat Francès.

Esplèndida instal·lació d'habitacions històriques reproduïdes exactament dels més famosos originals de l'art espanyol.

Riquíssima col·lecció de mobles i objectes decoratius antics, procedents de les més importants col·leccions particulars.

Nombrosíssima sèrie de tapissos antics. Dues notables col·leccions cedides per la Casa Reial. D'altres col·leccions procedents de diversos Cabildos i particulars.

Avui, divendres, exhibició de maniquís vivents en la secció retrospectiva. Aquesta secció de maniquís vivents anirà il·lustrada amb fragments de música selecta, apropiada al gust de cada una de les èpoques.

Martes próximo, día 30

Aparecerá

El Año en la Mano

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1924

PRECIOS: { Rústica . . . . . Pesetas 1'50
{ Encuadernado. . . . . „ 2'00

Martes, día 30, se pondrá a la venta en toda España

Don Juan Tenorio

Pesetas 1'50

El Nuevo Tenorio

Pesetas 2'40

Divendres, día 2 de novembre

DIADA DELS MORTS

NUMERO EXTRAORDINARI DE L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

EN PREMSA

Almanac de L'Esquella

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als col·laboradors se'ls otorguen rebaixes.

PREVISIÓ

- Per a evitar certes coses, col·loquim aquesta ratera al Saló de Cent!
- Ja s'ha provat això, senyor alcalde, però no en vàrem treure res.